

Motiv Pepeljuge u četiri inačice bajke

Tušek, Maja

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:915546>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Maja Tušek

**MOTIV PEPELJUGE U ČETIRI INAČICE
BAJKE**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA KROATOLOGIJU

MAJA TUŠEK

**MOTIV PEPELJUGE U ČETIRI INAČICE
BAJKE**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Dubravka Zima

Zagreb, 2023.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. BAJKA.....	2
3. PEPELJUGA.....	5
3.1. Perraultova <i>Pepeljuga</i>	7
3.2. Grimmova <i>Pepeljuga</i>	9
3.3. Gajeva <i>Pepeljuga</i>	10
3.4. Disneyev animirani film	12
4. USPOREDNA ANALIZA ČETIRIJU INAČICA BAJKE PEPELJUGA ...	13
5. ZAKLJUČAK	17
6. LITERATURA.....	18

SAŽETAK

U radu će se na primjerima četiri verzija bajke *Pepeljuga* (Perraultove Pepeljuge, Grimmove Pepeljuge, Gajeve Pepeljuge i Disneyevog animiranog filma) interpretirati, analizirati i usporediti vrijeme nastanka te glavne razlike i sličnosti verzija te bajke.

Ključne riječi: bajka, Pepeljuga, Perrault, braća Grimm, Walt Disney

1. UVOD

Još kao djeca, upoznali smo se s bajkama. Mistična daleka putovanja, velike opasnosti, naizgled nerješivi zadaci, čudesni likovi poput patuljaka, životinja koje govore, samo su neka od obilježja bajke. Kada bismo nekoga upitali što je to bajka i po čemu ju možemo prepoznati, najopćenitiji odgovor koji bismo dobili jest da je to priča za djecu koju najčešće čine princeze, prinčevi, kraljice, kraljevi, životinje koje imaju moć govora i da ona uvijek završava sretno. Autori diljem svijeta napisali su mnoge bajke, no jedna od najpoznatijih je *Pepeljuga*. Ta bajka danas postoji u mnogo različitih verzija.

Charles Perrault i braća Grimm samo su neki od autora koji su napisali različite verzije *Pepeljuge*. Walt Disney je po uzoru na Perraultovu *Pepeljugu* režirao istoimenu animirani film s nekim preinakama. Manje je poznato da je u 19. stoljeću u hrvatskoj književnosti Ljudevit Gaj zapisao svoju verziju *Pepeljuge* pod naslovom *Mačoha i pastorkinja*. Osim Gajeve inačice, u našoj književnosti postoji još jedna, a to je *Popeljuha Zavaljuha*. To je sjevernočakavska narodna bajka koju je prvi put 1876. godine zapisao Fran Mikuličić u Krasici u Hrvatskom primorju, a 1963. godine Maja Bošković-Stulli uvrstila ju je u svoje *Narodne pripovijetke*.¹

U ovom radu analizirat će se Perraultova *Pepeljuga*, Grimmova *Pepeljuga*, Gajeva *Pepeljuga* i Disneyev animirani film. Prikazat će se na koje načine su autori napisali svoje verzije te će se istaknuti i analizirati ključne sličnosti i razlike s obzirom na vremenski kontekst.

¹ Buljubašić, E. (2012). *Popeljuha Zavaljuha: stilistička interpretacija narodne bajke*. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu, (5), 129-145. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/136253>. Pristupljeno: 16. 7. 2023.

2. BAJKA

Riječ bajka je praižvedena iz slavenske riječi *bajati* što znači pripovijedati ili govoriti. To je kraća, usmena ili pisana, umjetnička ili pučka, pripovjedna ili prozna književna vrsta specifične strukturane radnje, elemenata i likova.² Osim pripovijedati ili govoriti, Dubravka i Stjepko Težak spominju da glagol *bajati* znači čarati, vraćati, govorenjem posebnih riječi i obavljanjem posebnih radnji tjerati od koga ili navlačiti na koga bolest ili kakvo zlo, ali taj glagol ima i lijepo značenje: lijepo pričati, plesti priču oko čega netočnog ili sa željom da se prevari (Težak, D. i Težak, S., 1997: 8).

U doba romantizma, s pojavom zbirke braće Grimm *Dječje i kućne bajke te Njemačke narodne predaje* pojavio se stil njemačke bajke kojeg su stvorila braća te je on i danas poznat (Bošković-Stulli, 2006: 8). „Tu je jasnoća i rečenična parataksa, zornost, precizno motiviranje, zamjena sadašnjega vremena imperfektom te neupravnoga govora upravnim, isključivanje tuđica, arhaični obrati, umanjenice, osjećajni iskazi“ (Bošković-Stulli, 2006: 9). Prema Andreu Jollesu prave zbirke bajki počinju u Francuskoj koncem 17. stoljeća sa Charlesom Perraultom, točnije pojavom njegove zbirke *Contes* (Jolles, 2000: 212-213). Početkom 18. stoljeća podiže se prava oluja sličnih priča nad Europom te je ta vrsta ovladala književnošću (Jolles, 2000: 212-213).

Maja Bošković-Stulli navodi da je čudo u bajci element radnje, odvijanja događaja, da se prima kao nešto po sebi razumljivo te je vrhunski izraz apstraktnoga, izolirajućeg i sublimirajućeg stila (Bošković-Stulli, 2006: 21). „U bajci, u toj pustolovnoj priči koja obuhvaća svijet, likovi su izolirani, a u isti mah i povezani, ispunjena je irealnom lakoćom i tajnom“ (Bošković-Stulli, 2006: 21). Osim toga, za bajku je bitan tijek događanja jer je junak kao putnik među svjetovima uz čudesnoga pomoćnika i njegove darove te je taj svijet jednodimenzijski (Bošković-Stulli, 2006: 21). „Predmeti su od čvrste građe i strogo simetrični; ne samo stvari nego i živa bića često su od metala ili minerala“ (Bošković-Stulli, 2006: 21). Na primjer, u Grimmovoj i Perraultovoj inačici *Pepeljuga* nosi haljinu od zlata i srebra. U Perraultovoj verziji haljina je ukrašena dragim kamenjem, no u Grimmovoj varijanti drago kamenje se spominje kada polusestre žele da im to Pepeljugin otac kupi na sajmu.

² bajka. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 17. 7. 2023. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5313>

„U bajku ulaze elementi običnoga života, motivi magijskoga i mitološkog podrijetla, relikti rituala i običaja, seksualni motivi i simboli, ali su svi oslobođeni prvotnih konkretnih značenja“ (Bošković-Stulli, 2006: 22). Bruno Bettelheim u interpretaciju bajke uvodi elemente psihoanalize te tvrdi da predmet poput cipelice može predstavljati vaginu ili s njom povezane predodžbe odnosno da lijepa, mala nožica ima podsvjesnu spolnu privlačnost (Bettelheim, 2004: 230). U Grimmovoj varijanti sakaćenje nožnog palca i stopala koje rezultira krvarenjem suprotstavlja Pepeljuginu djevičanstvo nepostojanju djevičanstva kod polusestara (Bettelheim, 2004: 230).

Realni sadržaji postaju elementima forme te se tada sublimacijom motiva gubi konkretnost, nijansiranost i dubina, ali s druge strane sve je pročišćeno, lako i prozračno jer je dobivena oštrina linije i jasnoća oblika i boja te je to forma bajke (Bošković-Stulli, 2006: 22). „Interes bajke nije u dobivanju blaga i kraljevstva, nego u dalekim opasnostima, u pustolovini samoj“ (Bošković-Stulli, 2006: 22).

Važan element bajke su i likovi. Prema Vladimiru Proppu, osobine likova poput njihove dobi, spola, položaja i vanjštine bajci daju živopisnost, ljepotu i mističnost (Propp, 1982: 94). Osim toga, Propp spominje da se u bajci jedan lik lako zamjenjuje s drugim (Propp, 1982: 94).

Često se dovodi u pitanje jesu li bajke primjerene za djecu s obzirom na zle likove, nasilje, krađu i laži. Dubravka i Stjepko Težak navode da po tome bajka može biti negativna za dijete jer u njemu budi nepotrebnii strah i traume, privikava ga na grozote te čak može potaknuti na mržnju (Težak, D. i Težak, S., 1997: 9). U njihovom djelu *Interpretacija bajke* pronalazimo mnoga pozitivna mišljenja tzv. branitelja bajki pa na primjer Maksim Gorki navodi da su bajke koje mu je pričala baka pozitivno utjecale na njegov intelektualni razvoj, Julije Derossi smatra da nijedno normalno dijete neće zamrziti svoju dobru maćehu samo zato što je čitalo Pepeljugu, a Maja Bošković-Stulli tvrdi da se postupci u bajci ne doživljaju realno, nego više kao stilistička sredstva što je podnošljivo za djecu (Težak, D. i Težak S., 1997: 9-11). Andre Jolles na zanimljiv način interpretira zlo u bajci. Daje primjer bajke *Mačak u čizmama* u kojoj protagonist laže i vara sve od početka do kraja, goni i druge nagovaranjem i prijetnjom na laž, proždire čarobnjaka koji mu nije ništa učinio našao (Jolles, 2000: 221). „U *Mačku u čizmama* vidimo jedna mlinarskog sina; suprotstavljen je braći koji su obojica naslijedili nešto vrijednoga: mlin i magarca; on je sam naprotiv dobio nešto bezvrijedno: mačka“ (Jolles, 2000: 222). Taj podatak za čitatelje nije nemoralan, ali nam ipak stvara osjećaj nepravde i osjećaj da se ta nepravda mora izravnati (Jolles, 2000:

222). Jolles tvrdi da to ne znači da je mlinar zao jer je svoje starije sinove tretirao bolje od mlađega i da su dva brata bolja ili gora od trećega (Jolles, 2000: 222). „Cjelina ne znači ništa osim da se osjećaj pravde nekim stanjem ili nekim zgodama pokolebao i da se sad nekim zbivanjem osebjne vrsti, nekim nizom zgoda iznova dovodi u ravnotežu, zadovoljuje“ (Jolles, 2000: 222). U *Pepeljugi* se situacija nešto oštrije predvodi, jedna djevojka se suprotstavila zloj maćehi i dvjema zlim polusestrama, ali se i tu ne naglašava pravo zlo nego nepravednost rođaka (Jolles, 2000: 222). „Zadovoljština koju napokon osjetimo opet nije toliko u tome što se nagrađuje marljiva, poslušna, strpljiva djevojka, koliko u tome što cijelo zbivanje odgovara očekivanju i zahtjevima koje postavljamo pravednome tijeku svijeta“ (Jolles, 2000: 223). U bajci posrijedi oblik u kojem je zbivanje, tijekom stvari uređen tako da potpuno odgovara zahtjevima naivne ćudnorednosti, pa je prema našem apsolutnom sudu „dobar“ i „pravedan“ (Jolles, 2000: 223). „Kao takva bajka je u najoštrijoj oprečnosti spram onoga što smo navikli promatrati u svijetu činjeničnog zbivanja“ (Jolles, 2000: 223). Jolles zaključuje da se bajka suprotstavlja svijetu „stvarnosti“ i da su Perrault i drugi ispravno vidjeli da je ona „moralna“, ali nije moralna u filozofskom smislu (Jolles, 2000: 223-224).

Djeca ne doživljaju bajku na isti način kao i odrasli te za golemu većinu normalne djece, maćeha, kraljevi, mučila, elementi mistike, praznovjerja i neznanstvenosti nisu tako opasni kako se čine zrelim ljudima jer oni predstavljaju samo opća stilska mjesta koja ne ostavljaju nikakvih tragova na dječjoj psihi (Težak, D. i Težak, S., 1997: 11).

3. PEPELJUGA

Pepeljuga je jedna od najstarijih i najpoznatijih bajki na svijetu. Zapisana je od strane mnogih autora u različitim verzijama i u drugačijim vremenskim razdobljima. Prvi put je zapisana u 9. stoljeću u Kini (Bettelheim, 2004: 204).

Pepeljuga je lijepa dobra, poslušna, vrijedna i bogata djevojka koju su razne spletko zlih ljudi dovele do očaja, odnosno otjerale u bijedu, težak život i polegle u pepeo pokraj ognjišta (Hamersak, 2006). U nekim verzijama, nevolje za Pepeljugu počinju kada njezina majka umre, a otac se oženi drugom ženom koja sa sobom dovede svoje dvije kćeri. (Hamersak, 2006). U većini verzija, Pepeljugin otac umre, no u Grimmovoj verziji on je živ i ništa ne poduzima kako bi spasio Pepeljugu jer mora slušati svoju ženu. U svim inačicama te bajke primjećujemo istu radnju – Pepeljuga brine o kućanstvu, skrbi o maćehi i polusestrama, prijatelji se sa životinjama koje joj pomažu, uz pomoć dobre vile ili ptičica odlazi na bal na kojem pleše i upoznaje kraljevića, gubi staklenu cipelicu, kraljević pronade djevojku, odnosno Pepeljugu kojoj pristaje ta cipelica, oni se zaljube i vjenčaju.

„*Pepeljuga*, kakvu poznajemo, doživljuje se kao priča o patnjama i nadama što čine osnovni sadržaj suparništva među braćom (sestrama); i o poniženoj junakinji što pobjeđuje sestre koje su je zlostavljale“ (Bettelheim, 2004: 204). Prije nego što je Perrault toj bajci dao oblik u kojem je danas poznata, "život u pepelu" bio je simbol za poniženost u usporedbi s braćom ili sestrama, no u verziji braće Grimm izvorni naziv *Pepeljuge* glasi *Aschenputtel* što označava priprostu, prljavu kuhinjsku djevojku koja mora čistiti pepeo iz ognjišta (Bettelheim, 2004: 204). Bettelheim još navodi da u njemačkom jeziku postoji mnogo primjera gdje biti prisiljen na život u pepelu nije samo simbol poniženja već i suparništva braće, odnosno u ovoj priči suparništva polusestara te daje primjer jedne njemačke priče u kojoj dječak iz pepela kasnije postaje kraljem što je slično s Pepeljuginom sudbinom (Bettelheim, 2004: 204). Nju kao protagonisticu možemo opisati kao dobru, poslušnu, lijepu, pametnu, ponekad i naivnu djevojku koju u nekim trenucima obuzimaju očaj i patnja. Ona je ponizna, ali i poduzetna u trenucima kada to treba biti. Nama čitateljima ona se izrazito sviđa i to zbog svojih mnogih vrlina, ali i zbog mogućnosti da se s njom poistovjetimo u određenim situacijama.

Osim svjetskih poznatih *Pepeljuga* koje su stvorili Charles Perrault, braća Grimm i Walt Disney, u hrvatskoj književnosti možemo pronaći inačicu *Pepeljuge* Ljudevita Gaja i *Popeljuhu Zavaljuhu*.

Gajeva verzija nosi naslov *Mačoha i pastorkinja* te naizgled ne djeluje kao da bi se radilo o verziji te popularne bajke, no čitajući možemo primijetiti da ima mnogo sličnosti. Glavni likovi su pastorka i mačoha, odnosno mačeha, a sporedni mačohina kći, mladoženja, starac i kravica Hela. Radnja i odnosi među likovima su također slični, mačoha zadaje zadatak pastorki, pastorki pomažu starac i kravica Hela te na kraju mladoženja odvodi pastorku sa sobom.

Popeljuha Zavaljuha je priča o djevojci koja se dala u bijeg iz vlastitog doma jer ju je otac silom želio uzeti za ženu, zapisana je prije više od stotinu godina u Primorju, no tek je posljednjih desetak godina našla svoje mjesto u edicijama narodnih ili usmenih priča za djecu (Hameršak, 2006).

U toj verziji, kralj je živio sa svojom ženom koja se razboljela. Kada je osjetila da joj se bliži smrt, pozvala je kralja k sebi, dala mu prsten i rekla mu neka se nakon njezine smrti oženi ženom kojoj će njezin prsten savršeno pristajati. Nakon što je kralj oplakao kraljičinu smrt, uputio se u potragu za novom ženom. No, u kraljevstvu nije bilo žene kojoj je pristajao kraljičin prsten. Jedina djevojka koja još nije isprobala prsten bila je njegova kći. Kada ga je probala, on joj je savršeno pristajao te ju je vlastiti otac odlučio oženiti. Popeljuha je bila očajna, nije se željela udati za svog oca te je pokušala učiniti sve da to spriječi pa mu je tako naredila neka joj donese sunčeve haljine, zatim mjesečeve i zvjezdane haljine. Kralj je uspio nabaviti sve te haljine te Popeljuhi više nije bilo spasa. U njezinom očaju ukaže joj se Sunce koje joj kaže neka stavi sve haljine u jednu kutiju, neka kupi patku i neka ju stavi u vodu i zatvori u sobu, a ona neka pobjegne na to jutro kada se trebala udati. Popeljuha posluša Sunce. Sljedeće jutro kada je trebalo biti vjenčanje, shvatili su da nema Popeljuhe te da je pobjegla. Popeljuha je za to vrijeme odlučila potražiti pomoć na drugom dvoru te ju molila da ju zaposle kao sluškinju. Iz milosrđa odlučili su joj pomoći i smjestili su ju u prostoriju u kojoj se nalazilo ognjište. Najednom kraljev sin dođe do ognjišta da zapali cigaru te mu ona ponudi pepela na što ju kraljev sin udari po ruci i kaže da mu ona tako slaba i blatna ne treba nuditi pepeo da on zapali. Navečer se u dvoru u čast kraljeva sina održavao bal. Kada je Popeljuha čula za to, zamolila je svog gospodara da ju pusti te joj je on to odobrio. Popeljuha je obukla predivnu sunčevu haljinu i kada ju je kraljev sin ugledao poželio je zaplesati s njom. Dok su plesali, on ju je upitao iz kojeg je mjesta na što mu Popeljuha odgovori da je iz Lopatova grada. Nedugo nakon toga, kraljev sin skrene pogled, a Popeljuha nestane. Bio je tužan jer ju nigdje nije mogao pronaći. Sljedeći dan on ponovno dolazi na ognjište zapaliti cigaru te mu Popeljuha ponovno nudi pepeo. On ju opet odbije i

udari po prstima. Drugu večer se ponovno održavao bal i tada je Popeljuha obukla mjesečevu haljinu. Plesala je s kraljevim sinom i ovaj put mu je rekla da dolazi iz Popeškova grada. Ona opet pobjegne. Sljedeći dan kraljev sin opet dolazi na ognjište zapaliti cigaru te mu Popeljuha ponudi pepela. Ovaj put ju je s kliještima udario po prstima. Treću večer, sve je bilo isto osim što je Popeljuha obukla zvjedanu haljinu i rekla da dolazi iz Klješćeva grada. Kraljev sin ju je držao za ruku kako ona opet ne bi pobjegla te joj kaže da ću ju pustiti ako prihvati njegov prsten. Ona ga odbije, a kraljev sin se nasmrt razboli jer nakon te večeri više nije mogao pronaći Popeljuhu. Čuvši za to, Popeljuha baci polovicu prstena u juhu koju je skuhala njegova majka. Kada kraljev sin pronađe polovicu prstena upita majku tko joj je pomagao na što ona odgovori da nitko, no na kraju ipak priznaje da joj je pomogla Popeljuha. Kraljev sin ju pozove u svoju sobu. Kada se pojavila u sunčevoj haljini, ostavila je princa bez riječi i potpuno ga očarala. Ispričala mu je sve što dogodilo te ju je on nakon toga molio za oprost. Ona mu je oprostila, a on je ozdravio. Priča završava vjenčanjem Popeljuhe i kraljevića.³

Primjećujemo da ta inačica ima dosta razlika u uspoređi s drugima, no budući da su se takve vrste pričale i prenosile s koljena na koljeno, svaka je drugačija i posebna na svoj način.

U nastavku ovog rada analizirat ćemo razlike i sličnosti između Perraultove, Grimmove, Gajeve i Disneyeve Pepeljuge.

3.1. Perraultova *Pepeljug*

Charles Perrault jedan je od najprevođenijih francuskih književnika i autor je mnogih poznatih bajki poput *Palčića*, *Mačka u čizmama*, *Crvenkapice*, *Trnoružice* te naravno i *Pepeljuge*. Većina njegovih djela nastala je u 17. stoljeću.⁴

Pepeljug ili *staklena cipelica* puni je naziv Perraultove verzije te bajke. Djelo počinje prepričavanjem da je jednom bio jedan plemić koji se drugi put oženio i to s najoholijom i najznositijom ženom na svijetu koja je imala dvije kćeri slične sebi, dok je plemić imao jednu plemenitu kćer. Nakon svadbe, maćeha je odmah pokazala svoje zlo lice te je zajedno sa svojim kćerima mladoj pastorki zadavala najgore kućanske poslove i natjerala ju je da

³ Pročitana i svojim riječima prepričana *Popeljuha Zavaljuha*.

⁴ Perrault, Charles. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krlež, 2021. Pristupljeno 31. 7. 2023. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=47719>>.

spava na tavanu, na slamarici dok su njezine polusestre uživale u raskošnim sobama. Djevojka je sve to strpljivo podnosila jer je znala da nema nikakve koristi ako se potuži ocu koji je bio pod utjecajem svoje žene. Kada je završila sve poslove, odmorila bi u kutku pokraj ognjišta i sjela u pepeo te su je radi toga prozvali Pepeljarka, no mlađa polusestra koja je bila malo manje zlobna dala joj je nadimak Pepeljuga.

Kraljev sin jedne je večeri održao bal i pozvao sve otmjene goste. Na taj bal bile su pozvane i Pepeljugine polusestre. Pomažući im, Pepeljuga je također htjela ići na bal, no polusestre su ju počele ismijavati i rugati joj se. Nakon što su one otišle, Pepeljuga brizne u plač te se zatim pojavi njezina kuma koja je bila vila. Kuma je bundevu pretvorila u kočiju, šest miševa u šest predivnih konja, štakora u kočijaša, a šest guštera u šest lakaja. Dodirnula je Pepeljugu čarobnim štapićem i na njoj se stvorila predivna haljina od zlata i srebra, ukrašena dragim kamenjem, a na nogama najljepši par staklenih cipelica. Napomene joj da se prije ponoći mora vratiti kući. Kraljevog sina su obavijestili da dolazi predivna princeza koju nitko ne poznaje te je on požurio do nje. Zajedno su plesali, a zatim je Pepeljuga otišla na zakusku kod svojih sestara koje nisu primijetile da je to njihova polusestra. Podijelila je s njima naranče i limune koje joj je donio kraljević. Kada je shvatila da se približava ponoć, potrčala je doma. Čak i sljedeće jutro njezine polusestre nisu shvatile da je ona bila na balu.

Sutradan je ponovno bio bal te su Pepeljuga i njezine polusestre prisustvovala. Pepeljuga i kraljević su se cijelo vrijeme družili, no kada je shvatila da će uskoro biti ponoć, potrčala je i izgubila staklenu cipelicu. Kada je došla doma, jedino što joj je ostalo je bila staklena cipelica. Nakon nekoliko dana, kraljević objavi da se će se oženiti djevojkom kojoj pripada staklena cipelica. Nakon što su ju probale djevojke u cijelom dvoru, došao je red i na Pepeljugu i njezine polusestre. Polusestre su se iznenadile kada su vidjele da Pepeljugi pristaje staklena cipelica. Zatim se pojavi i njezina kuma koja joj čarobnim štapićem ponovni stvori najljepšu haljinu. Polusestre ju mole za oprost te im ona oprosti. Ubrzo su se Pepeljuga i kraljević vjenčali te je Pepeljuga pokazala svoje veliko srce i dobrotu tako što je svoje polusestre smjestila u dvor i udala ih za dvojicu dvorske gospode.⁵

⁵ Pročitana i svojim riječima prepričana Perraultova *Pepeljuga*.

3.2. Grimmova *Pepeljuga*

Jacob i Wilhelm Grimm su braća koja su napisala mnogo bajki. Djelovali su u vremenu prelaska 18. na 19. stoljeće. Osim njihove glasovite zbirke pučkih predaja *Dječje i domaće bajke*, znatno su pridonijeli stvaranju moderne folkloristike te kao istraživači njemačkoga jezika, utemeljili su većinu grana njemačke filologije i lingvistike.⁶ U 19. stoljeću u Hrvatskoj prijevodi njihovih djela doživjeli su velik uspjeh.⁷

Braća Grimm napisala su inačicu bajke *Pepeljuga*. U njihovoj verziji Pepeljuga nakon smrti majke ide na njezin grob. Nekoliko mjeseci nakon smrti majke, njezin otac se oženio drugom ženom. Ta druga žena je sa sobom dovela i svoje dvije kćeri koje su Pepeljugi stvarale pravu muku, rugale su joj se i zadavale teške poslove. Osim toga, njezine zle polusestre sipale bi u pepeo grašak i leću, a Pepeljuga je to morala trijebiti. Kada je navečer došlo vrijeme za spavanje, Pepeljuga je morala leći u pepeo kraj ognjišta jer nije imala krevet i zbog toga je uvijek bila prašnjava i prljava te je dobila nadimak Pepeljuga.

Jednoga dana, otac je išao na sajam te je upitao djevojke što žele da im donese. Pepeljugine sestre su htjele lijepe haljine, bisere i drago kamenje dok je skromna Pepeljuga htjela prvu grančicu koju će njegov šešir dotaknuti. Tu grančicu Pepeljuga je posadila na majčin grob te je ona izrasla u lijepo drvce. Jedne večeri kralj je priredio svečanost na koju su bile pozvane sve djevojke iz kraljevstva kako bi njegov sin pronašao zaručnicu. Kada su polusestre čule da su i one pozvane, naredile su Pepeljugi da ih spremi. Pepeljuga je žarko željela ići, no maćeha ju nije pustila i stalno joj je zadavala neki teški posao. Uz pomoć ptičica i grlica, svaki težak zadatak je bio uspješno riješen, no maćeha i dalje nije pustila Pepeljugu na ples. No, zahvaljujući ptičicama koje su joj s drveta na majčinu grobu bacile srebrnu i zlatnu odjeću i cipelice, Pepeljuga je ipak otišla na bal. Tamo je plesala s kraljevićem. Pepeljuga se spremala za odlazak kući te ju je princ htio otpratiti, no ona mu je pobjegla u golubinjak koji je otac razrušio jer se bojao da bi ta misteriozna predivna djevojka mogla biti Pepeljuga. No, oni su Pepeljugu pronašli doma, prljavu, u staroj haljini i u pepelu.

⁶ Grimm, braća. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 16. 7. 2023. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=23398>>.

⁷ Grimm, braća. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 16. 7. 2023. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=23398>>.

Druge večeri svečanost se nastavila te su Pepeljuga i kraljević ponovno plesali. Kada je odlučila da želi otići, princ ju je htio otpratiti, no ona mu je pobjegla i sakrila se u vrt iza kuće i popela se na drvo kruške. Kada je njezin otac pomislio da bi to mogla biti Pepeljuga, zatražio je sjekiru i posjekao drvo. Roditelji i polusestre Pepeljugu su pronašli kod kuće u istom stanju kao i prethodnu večer.

Treće večeri Pepeljuga je imala najljepšu haljinu i cipelice do sad te su svi uzvanici ostali bez daha kada su ju ugledali. Nakon plesa sa kraljevićem, Pepeljuga žuri kući. Budući da je kraljević znao da će mu ona opet pobjeći, naredio je da se stepenice namažu smolom pa kada je Pepeljuga trčala, lijeva cipelica joj se zalijepila.

Kraljević uzme cipelicu te sljedeće jutro ode Pepeljuginom ocu i kaže da će njegova žena biti ona djevojka kojoj pristaje ta cipelica. Njezine polusestre su se tome jako obradovale. Najstarija je uzela cipelicu i po majčinoj naredbi odrezala palac kako bi joj cipelica pristajala. Kada je to kraljević shvatio, naredio je da mlađa sestra proba cipelicu. Ni njoj nije pristajala, ali joj je majka naredila neka odsječe komadić pete. Kraljević je shvatio da ni mlađa sestra nije njegova prava zaručnica te se ponovno vratio i upitao oca da li ima još neku kćer. Isprva ju nisu željeli pokazati, no kraljević nije odustajao. Pepeljugi je cipelica stajala kao salivena te je kraljević prepoznao da je to djevojka s kojom je plesao i njegova prava zaručnica. Kada je došao dan vjenčanja, golubice su Pepeljuginim polusestrama iskopale oči zbog njihove zlobe i pokvarenosti i na taj način su bile kažnjene sljepoćom do kraja života.⁸

3.3. Gajeva *Pepeljuga*

Gajeva verzija Pepeljuge nosi naslov *Maćoha i pastorkinja*. U njegovoj verziji maćeha je ljuta na svoju pastorku jer je ljepša od njezine prave kćeri.

Jednoga dana došao je mladoženja koji je odabrao pastorku te ju je maćeha radi toga htjela ubiti na način da ju je usred najveće zime poslala u vrt po jagode. Poslušna pastorka otišla je tražiti jagode, no kada je vidjela da je vrt pokriven debelim slojem snijega, shvatila je da neće pronaći jagode te je briznula u plač. Čuvši plač i jaukanje, pojavio se dobar starac kojemu je pastorka ispričala da ju je maćeha poslala po jagode koje ona ne može pronaći jer

⁸ Pročitana i svojim riječima prepričana Grimmova *Pepeljuga*.

one u prosincu ne rastu. No, odjednom je dobar starac zapuhao, snijeg se otopio i pastorka je zapazila zrele jagode te je nabrala punu košaricu. Zahvalila je starcu i odnijela jagode maćehi koja se naljutila jer je pastorka uspjela pronaći jagode.

U svojoj ljutnji, maćeha je poslala i svoju kćer da pronađe jagode da pastorka ni u čemu ne bi bila bolja od njezine kćeri. No, njezina ih kći nije uspjela pronaći. Kada je došla u vrt, preklinjala je snijeg na što su ju četiri vjetra među sobom počela vrtjeti i motati. S njom je idućeg dana sve bilo u redu te se sa svojom majkom zaputila u crkvu. Za to vrijeme, pastorka je imala zadatak pažljivo razbirati promiješanu kašu s makom u čemu je pastorka ponovno vidjela nemogućnost obavljanja zadatka. Ovoga puta njezin plač čule su grlice koje su razabrale kašu i mak.

Kada je njezina maćeha vidjela da je i taj zadatak uspješno riješen, ona se još više razljutila te je naumila zaklati pastorkinju kravicu Helu. Pastorka i kravica vodile su razgovor u kojem je kravica utješila pastorku te joj je rekla da će u njoj pronaći zlatnu jabuku i lijepu opravu, odnosno odjeću. Rekla joj je da će ta zlatna jabuka postati kočija te da na praznik kada njezina maćeha i polusestra ići u crkvu, da se i ona odjene u krasnu odjeću i neka kočijom ode do crkve. To je pastorka i učinila.

Maćeha i njezina kći nisu je prepoznale, no mladoženja jest. Kada je maćeha to shvatila, sakrila je pastorku pod korito. Mladoženja je upitao gdje se sakrila njegova mila te mu kokot odgovori da je pod koritom. Mladoženja je pogledao ispod korita, ugledao pastorku, poljubio ju i otišao s njom u svoju kuću.⁹

⁹ Pročitana i svojim riječima prepričana Gajeva inačica *Pepeljuge*.

3.4. Disneyev animirani film

Američki filmski redatelj, animator, producent i utemeljitelj najpoznatije produkcijske kuće, Walt Disney zaslužan je za ekraniziranu verziju bajke Pepeljuga koja je nastala 1950. godine.¹⁰

U Disneyevom animiranom filmu pojavljuje se mnogo životinja s kojima Pepeljuga ostvaruje povezanost, u njima pronalazi utjehu i prijatelje. Na samom početku ptičice ju bude iz sna, pomažu joj da se odjene, ona je za to vrijeme sretna i pjevuši. Nakon što je nahranila kokoši, psa i konja, njezinoj idili došao je kraj te je morala poslužiti doručak svojim polusestrama, Anastasiji i Drizelli koje joj zadaju posla. Jedna od sestara u svojoj je šalici pronašla miša što je jako naljutilo njezinu maćehu.

Za to vrijeme, kralj je odlučio da će se u njegovom dvoru održati bal kako bi njegov sin pronašao ljubav svog života te ju oženio. Njegov pomoćnik poziva sve slobodne djevojke da prisustvuju tom balu, pa tako i Pepeljugu što se ne sviđa njezinoj maćehi. Pepeljuga je sretna što će napokon nekamo otići i odlučila je da će odjenuti maminu ružičastu haljinu, a od sestara je uzela bisernu ogrlicu i traku za kosu koju su one bacile. Vidjevši Pepeljugu da nosi njihove odbačene stvari, Anastasia i Drizella joj unište haljinu i frizuru. Pepeljuga se osjeća tužno, nemoćno i očajno, no zatim dolazi dobra vila koja pretvara konja u kočijaša, psa Brunu u slugu, miševu u konje. Bundeva je postala prekrasna kočija, a Pepeljuga je zasjala u raskošnoj plavoj haljini. Ušavši u kraljev dvor, sve oči su bile uprte u Pepeljugu, pa tako i prinčeve koji ju odmah zamoli za ples. Nakon plesa, Pepeljuga i princ odlučili su prošetati i razgovarati.

U trenutku kada ju je princ htio poljubiti, Pepeljuga shvati da će sat uskoro otkucati ponoć te da mora otići jer će sva magija tada nestati. Bježeći, Pepeljuga je izgubila svoju staklenu cipelicu. Kraljev pomoćnik budi kralja te mu priopći dobru i lošu vijest. Dobra je ta što je njegov sin pronašao ljubav, a loša što je Pepeljuga pobjegla, no u svakom zlu se uvijek nađe nešto dobro, a to dobro ovaj put je Pepeljuginu izgubljena staklena cipelica koja je jedini trag i pomoć u pronalasku.

Kralj zatim donosi odluku da će tu cipelicu isprobati svaka slobodna djevojka u kraljevstvu. Kada to čuju Anastasia i Drizella, naredi Pepeljugi da ih obuče i spremi za dolazak kraljeva

¹⁰ Disney, Walt. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 8. 2023. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=15422>>

pomoćnika, no ona to odbija te ju maćeha od straha da se ne otkrije da je upravo Pepeljuga ta djevojka koju traže zaključa na tavan. Zahvaljujući miševima, Pepeljuga je oslobođena te kraljev pomoćnik željno iščekuje da ona proba staklenu cipelicu, no nažalost maćeha je pokušala to spriječiti tako što je postavila nogu dok je kraljev pomoćnik nosio cipelicu koja se razbila. No, nije znala da je Pepeljuga sačuvala drugu staklenu cipelicu koja joj je stajala kao salivena. Animirani film završava vjenčanjem Pepeljuge i princa.¹¹

4. USPOREDNA ANALIZA ČETIRIJU INAČICA BAJKE PEPELJUGA

Perraultova verzija *Pepeljuge* nastala je u 17. stoljeću, Grimmova i Gajeva u 19., a Walt Disney je ekraniziranu verziju producirao u 20. stoljeću. Unatoč različitim vremenskim kontekstima, primjećujemo da su sve navedene verzije dosta slične, no ipak sadrže neke razlike. Likovi su većinom u svim inačicama isti, glavni lik je Pepeljuga, no uz nju možemo još izdvojiti maćehu i polusestre. Sporedne likove čine kralj, njegov sin i životinje i to su većinom ptičice i golubice, no u nekim verzijama pronalazimo i miševе, maćka, psa, konja i kravicu. Osim navedenih, kao sporedne likove u Grimmovoj i Perraultovoj verziji pronalazimo Pepeljuginе roditelje.

U Perraultovoj i Grimmovoj inačici Pepeljugin otac je tijekom cijele radnje živ. Kao lik, on je nepoduzetan u vezi zločestog ponašanja prema Pepeljugi te čak u Grimmovoj verziji pokušava spriječiti da kraljević otkrije tko je bila ta predivna mistična djevojka jer se bojao da bi to mogla biti Pepeljuga. Osim toga, u Grimmovoj verziji možemo zaključiti da je otac bogat čovjek jer je kupio svojim pokćerkama haljine, bisere i drago kamenje, a skromnoj Pepeljugi je donio maslinovu grančicu koju je ona odnijela na majčin grob i tamo ju zasadila. U Perraultovoj verziji, iz teksta saznajemo da je otac plemić. „Bio jednom jedan plemić koji se drugi put oženio, i to najoholijom i najuznositijom ženom što ju je svijet vidio“ (Perrault, 1697: 21). U Disneyevom animiranom filmu i u Gajevoj inačici otac se ne pokazuje niti spominje. U Grimmovoj verziji, Pepeljuginа majka je na početku radnje živa, ali ubrzo umire. U Perraultovoj verziji znamo samo da je Pepeljuga svoju dobrotu naslijedila od majke.

¹¹ Pogledana i svojim riječima prepričana Disneyeva animirana verzija *Pepeljuge*.

Čitajući tri inačice i gledajući ekraniziranu verziju, mogla se primijetiti Pepeljugin povezanost sa životinjama. U svakoj od tih verzija, Pepeljuga ima svoje pomagače koji su standardni motiv u svakoj bajci. U Perraultovoj verziji, zahvaljujući dobroj vili, miševima, štakorima i gušterima Pepeljuga je otišla na bal. Braća Grimm su za svoju verziju odabrali ptičice i grlice koje su joj uvelike pomogle u obavljanju naizgled nerješivih zadataka te omogućile odlazak na bal. Walt Disney je u ekraniziranoj verziji istaknuo veliku povezanost Pepeljuge i životinja te čak uveo i još neke poput mačehinog mačka Lucifera, psa Brunu i konja. U njegovoj verziji, ptičice i miševi nisu samo Pepeljugini pomagači već i njezini prijatelji. Kad god mogu, oni su uz nju, pomažu joj, a ona se zauzvrat brine o njima, hrani ih i spašava od maćehe, polusestara i mačka Lucifera. U Gajevoj verziji, pastorka se brine o kravici Heli koja joj je na kraju pomogla da se spasi od zle maćehe.

U Perraultovoj, Grimmovoj i Disneyevoj inačici, Pepeljuga ima dvije zle polusestre koje joj pokušavaju zagorčati život. Unatoč tome što su polusestre bile zle, u Perraultovoj verziji, Pepeljuga im na kraju sve oprostila te ih čak smjestila u dvor i uda za dvojicu važnih muškaraca. U Grimmovoj verziji, polusestrama su golubice iskopale oči što je dovelo do trajne sljepoće. U Disneyevoj verziji saznajemo da se polusestre zovu Anastasia i Drizella, ali ne znamo što se sa njima dogodilo. Gajeva pastorka ima samo jednu polusestru te također ne znamo što se s njom na kraju dogodilo.

U svim četirima verzijama se pojavljuje zla maćeha koja na razne načine pokušava napakostiti Pepeljugu. Zadaje joj razne teške poslove, pokušava je se riješiti i smatra ju bezvrijednom. Bruno Bettelheim navodi da glavnu ulogu u djevojkini životu očito ne igra majka već maćeha i da pravu majku istiskuje zamjenska (Bettelheim, 2004: 214). „I tako ne želi djevojka poniziti majku da bi mogla igrati mnogo veću ulogu u očevu životu, već, u projekciji, maćeha želi da bude istisnuta djevojka“ (Bettelheim, 2004: 214). U Gajevoj verziji maćeha ne podnosi pastorku jer je ljepša od njezine kćeri, dok u ostalim verzijama, osim što je Pepeljuga ljepša, ona je i bolja osoba jer je dobra, vrijedna i marljiva. U svakoj od tih priča, maćeha samo Pepeljugu zadaje teške zadatke i pokušava joj zagorčati život što joj na kraju ne uspijeva.

Važan motiv i ono po čemu je bajka *Pepeljuga* općenito prepoznatljiva jest cipelica. U Perraultovoj inačici i Disneyevom animiranom filmu ta cipelica je staklena. U Grimmovoj verziji spominje se da je Pepeljuga nosila cipelice napravljene od svile i srebra. „Nato joj ptica baci zlatnu i srebrnu odjeću te svilom i srebrom izvezene cipelice“ (Grimm, J. i Grimm

W., 60).¹² No kasnije u djelu primjećujemo da kraljević spominje zlatnu cipelicu. „Nijedna druga ne može postati moja žena doli one kojoj pristaje ova zlatna cipelica“ (Grimm, J. i Grimm, W., 60).¹³ U Gajevoj inačici motiv cipelice ne postoji. Također, u Grimmovoj verziji primjećujemo sablastan čin sakaćenja nožnog prsta i stopala kako bi polusestrama ta cipelica pristajala. U Perraultovoj i Disneyevoj varijanti taj postupak je izostavljen.

Važno je analizirati i usporediti Pepeljuginu ponašanje. Grimmova Pepeljuga strpljivo podnosi nepravdu samo zato jer joj je majka na samrtni obećala da će joj pomoći ako bude pobožna i ponizna (Hameršak, 2006). „Njezina pokornost utoliko nije izraz njezine nemoći. Dapače, prije bi se moglo reći da je ona izraz njezine odlučnosti, ako ne i poduzetnosti. Treba, međutim, istaknuti da je s Pepeljuginom poduzetnošću svršeno čim joj majka – kao što je to i obećala – priskoči u pomoć“ (Hameršak, 2006). Za razliku od Grimmove, Perraultova Pepeljuga trpi poniženja bez nekoga dubljeg razloga, zbog svoje stečene pristojnosti i uređene blagosti (Hameršak, 2006). No, nakon susreta s dobrom vilom, Pepeljuga postaje osviješten lik jer ona od tog trenutka počinje zadirivati svoje polusestre, svojevoljno ostaje na balu do ponoći i kada kraljević dođe do njezine kuće ona sama inicira da isproba cipelicu (Hameršak, 2006). U Gajevoj *Mačohi i pastorki*, pastorka se osjeća tužno i očajno jer ne vidi mogućnost izbavljenja od zle maćehe, no na kraju pastorka poslušava kravičin savjet te se spasi.

Jedan od bitnijih elemenata bajke jest rješavanje zadatka pa tako i kod *Pepeljuge* pronalazimo naizgled nerješive zadatke koje junakinja mora riješiti. U Grimmovoj i Gajevoj verziji, Pepeljuga mora trijebiti grašak ili mak. U Grimmovoj inačici u pomoć joj dolaze ptičice i grlice, a u Gajevoj samo grlice. U ostalim dvjema varijantama, Pepeljuga mora sama obavljati razne kućanske poslove poput pranja odjeće, podova i čišćenja.

Zanimljiv motiv je voće. U Gajevoj inačici, spominju se jagode, dok u Perraultovoj naranče i limuni. Unatoč tome što se navedeno voće spominje u različitom kontekstu, zanimljivo je to što su ga oba autora uklopila u bajku.

Još jedan karakterističan element bajke su brojevi 1, 2 i 3 koji služe u oblikovanju epizoda. Najmanje epizoda imamo u Gajevoj i Disneyevoj verziji. U Gajevoj, pastorka samo jednom odlazi kako bi riješila zadatak te se vraća. U Disneyevoj, Pepeljuga odlazi na bal jednom,

¹² URL: <https://lektire.skole.hr/djela/bajke-2/> Pristupljeno: 19. 7. 2023.

¹³ URL: <https://lektire.skole.hr/djela/bajke-2/> Pristupljeno: 19. 7. 2023.

dok u Perraultovoj verziji dvije večeri zaredom. Grimmova inačica ima tri epizode, odnosno Pepeljuga odlazi na bal tri večeri zaredom.

U Disneyevoj verziji nailazimo na glazbene dijelove, odnosno na Pepeljuginu lijepo pjevanje koje u tom ritmu prati cvrkut ptičica. Braća Grimm su u svoju inačicu uklopila nekoliko stihova koja se rimuju. Te stihove izgovaraju golubice te upozoravaju kraljevića na prevaru, odnosno na to da nema pravu zaručnicu, a kasnije da odlazi s pravom zaručnicom. U ostale dvije inačice tih dijelova nema.

„Gukni, gukni, o golube,
Krv, gle, curi iz cipele:
Cipela joj premalena,
Zaručnice prave nema,
Kod kuće još drijema.“¹⁵

„Gukni, gukni, o golube,
Krv ne curi iz cipele:
Cipele joj lijepo stoje,
Zaručnica prava to je.“¹⁴

Najviše sličnosti primjećujemo u Perraultovoj, Grimmovoj i Disneyevoj inačici. Za Disneyev animirani film čak bismo mogli reći da je spoj Perraultove i Grimmove verzije. Gajeva Pepeljuga se najviše razlikuje, no ipak pronalazimo podosta poveznica, poput motiva voća i životinja. Ono najbitnije što čini sve četiri verzije je koncept te bajke koji je isti – mlada djevojka koja ostaje bez majke, zla maćeha, polusestre, pomagači u obliku životinja i kraljević koji se na kraju oženi tom djevojkom, odnosno Pepeljugom.

¹⁴ Grimm, J. i Grimm, W., prev. V. Kralj, str 62., URL: <https://lektire.skole.hr/djela/bajke-2/> Pristupljeno: 31. 7. 2023.

¹⁵ Grimm, J. i Grimm, W., prev. V. Kralj, str. 61., URL: <https://lektire.skole.hr/djela/bajke-2/> Pristupljeno: 31. 7. 2023.

5. ZAKLJUČAK

Bajke su važan dio djetetovog života. Zahvaljujući njima, dijete odlazi u maštovit svijet pun iznenadnih događaja, neočekivanih obrata, zabavnih i magičnih likova. Bajka dopušta djetetu da bezbrižno uživa dok ih sluša, čita, u današnje vrijeme čak i gleda ekranizirane verzije. Bajka dopušta i nama odraslima da se ponovno osjećamo kao djeca koja s radoznalošću i sjajem u očima upijamo svaku rečenicu i sa zanimanjem iščekujemo svaki sljedeći događaj.

Pepeljuga je jedna od najpoznatijih i djeci najdražih bajki. Unatoč mnogim verzijama koje danas postoje, ono univerzalno što čini tu bajku jest djevojka koju uznemiravaju maćeha (i polusestre), njezina cipelica i udaja za kraljevića. Zla maćeha pokušava učiniti sve što je u njezinoj moći da jednu od svojih kćeri uda za kraljevića. U njegovom bogatstvu vidi sreću i uspjeh jer to znači da će onda jedna od njezinih kćeri postati bogata i da će se njezin društveni položaj podignuti na višu razinu. Taj plan joj pokvari *Pepeljuga* koja otiđe na bal. Jedina djevojka koja je svojom ljepotom i svojim veličanstvenim izdanjem privukla kraljevićevu pažnju je *Pepeljuga*. Njezina fizička, ali i unutrašnja ljepota ga je toliko očarala da ju je odlučio oženiti. Na primjer, u Disneyevoj inačici vidimo *Pepeljuginu*, ali i kraljevićevu fizičku ljepotu. Ona je, osim na fizički način i na unutrašnji prikazana ljepše i bolje od svojih polusestara. Mi kao čitatelji ili gledatelji ne znamo da li se oni vole, ali jedna *Pepeljuga* udajom za kraljevića više nije bila jedna, u njemu je vidjela spas i jedino moguće rješenje. Dok mi čitatelji možemo samo nagađati zašto je ona vidjela izlaz iz svoje situacije u udaji za kraljevića, *Pepeljuga* je bila sretna jer je „uspjela“¹⁶ i spasila se zle maćeha i polusestara.

U ovom radu predstavljene su četiri inačice bajke *Pepeljuga*, ona koju su napisali Charles Perrault, braća Grimm, Ljudevit Gaj i jedna koju je producirao Walt Disney. Prikazuju se, analiziraju i objašnjavaju razlike i sličnosti između tih verzija koje su nastale u različitim vremenskim kontekstima te po tome možemo zaključiti da su svi autori za *Pepeljugu* prije čuli te ju je svaki od njih napisao na svoj način. Bez obzira na određene razlike, sve četiri inačice imaju sretan završetak. *Pepeljuga* se udajom za kraljevića spasila te je, kao i u svakoj bajci, dobro pobijedilo zlo.

¹⁶ Mnogim djevojkama je cilj i životni uspjeh udaja za bogatog i zgodnog muškarca, u ovom slučaju kraljevića.

6. LITERATURA

Bettelheim, B. (2000). *Smisao i značenje bajki*. Cres: Poduzetništvo Jakić.

Bošković-Stulli, M. (2006). *Priče i pričanje*. Zagreb: Matica hrvatska.

Gajuša: izbor iz „Narodnoga blaga“ Ljudevita Gaja, prir. Nikola Bonifačić Rožin (1973). Zagreb: Yugodidacta.

Hameršak, M. (2006). *Riječi, riječi*. Emisija III programa hrvatskog radija, urednica: Irena Matijašević, 20. travnja 2006.

Jolles, A. (2000). *Jednostavni oblici*, prev. V. Biti, Zagreb: Matica hrvatska.

Propp, V. (1982). *Morfologija bajke*. Beograd: Prosveta.

Težak, D. i Težak, S. (1997). *Interpretacija bajke*. Zagreb: Divič.

Internetski izvori i mediji

Bajka. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 17. 7. 2023. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5313>

Buljubašić, E. (2012). Popeljuha Zavaljuha: stilistička interpretacija narodne bajke. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu, (5), 129-145. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/136253>. Pristupljeno: 16. 7. 2023.

Disney, Walt (1950). *Cinderella* (animirani film), URL: <https://www.disneyplus.com/movies/cinderella/VJPw3bEy9iHj?sharesource=Android>
Pristupljeno: 1. 8. 2023.

Disney, Walt. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 1. 8. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=15422>

Grimm, braća. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 16. 7. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=23398>

Grimm, J. i Grimm, W., *Bajke*, prev. V. Kralj. URL: <https://lektire.skole.hr/djela/bajke-2/>
Pristupljeno: 15. 7. 2023.

Perrault, Charles (1697). *Priče ili bajke iz prošlih vremena s poukom* ili *Priče moje majke guske*. URL: <https://lektire.skole.hr/djela/price-ili-bajke-iz-proslih-vremena-s-poukom/>
Pristupljeno: 15. 7. 2023.

Perrault, Charles. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno: 31. 7. 2023. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=47719>